Uherské Slovensko a český kapitál.

Napsal **Rudolf Pilát,** disponent Živnostenské banky.

Zájem českého národa o uherské Slovensko nesl se dosud směrem čistě ideálním. Vzhledem k tomu o pravém zájmu českého národa dosud nelze vážně mluviti. Účast naší veřejnosti na osudu Slovenska jest tak nepatrná, že daleko jest převážena zájmem o Bury, pruské Poláky nebo Makedonce (ovšem »dík« naší žurnalistice). Jednou za čas, v době uherských voleb, neb zavře-li uherská vláda několik slovenských žurnalistů, dozví se česká veřejnost něco o poměrech na Slovensku. Přečteme, politujeme, noviny odložíme a myslíme, že jsme touto »sympatií« učinili naší morální povinnosti k »bratrskému národu slovenskému« zadost. Jednotlivců, kteří soukromě jsou ve spojení se Slovenskem ať již přímým odebíráním novin, dopisováním neb jiným způsobem, jest tak málo, že nikterak nepadají na váhu. Zkrátka považujeme svým jednáním Slováky uherské za těleso cizí. Dle toho vypadá též naše znalost geografická. Massy lidu českého nemají ponětí o rozloze Slovenska. Velká většina české inteligence zná z celého Slovenska dle jména snad as tři až pět měst. Jména jednotlivých žup slovenských, polohu a poměr obyvatelstva znají opět jen jednotlivci, kteří sami poměry slovenské studují.

Proč vlastně netroufáme si otevřeně vystoupiti co jediný národ a omezujeme se stále jen na Čechy, Moravu a Slezsko? Vždyť tím, že Slovensko dobyto bylo Maďary na říši velkomoravské, nestali se uherští Slováci národem novým. Čítáme-li tudíž Slováky moravské za Čechy, jest samozřejmo, že krev Slováků uherských jest také krví českou. Ostatně kdo navštívil slovenské evangelické kostely a viděl všecky vrstvy slovenského lidu zpívati s citem z českých zpěvníků, na vlastní oči se přesvědčí, že lid slovenský jest příslušníkem národa českého právě tak, jako Hanáci, Valaši atd. Netečnost naše a nevšímavost vůči této větvi našeho národa jest nepochopitelnou a tudíž i neomluvitelnou.

Na štěstí jest dosud čas a sblížení možno v dohledné době dle mého názoru docíliti směrem dvojím: na poli literárním a na poli národohospodářském. O sblížení politickém za nynějších poměrů nelze mluviti.

Řádky tyto platí bodu druhému, poli národohospodářskému. Vystihnouti důležitost práce českého kapitálu na Slovensku a vzbuditi zájem povolaných kruhů, jest vlastním účelem mé práce.

Nejpřirozenější podmínkou povznesení národa na poli národohospodářském jest samostatné peněžnictví a průmysl, tedy těžení z přírodního bohatství pomocí vlastního kapitálu. Bohužel dlužno konstatovati, že Slovensko přes své přírodní bohatství ovládáno jest buď kapitálem cizím aneb kapitálem slovenským, jenž veden jest však rukou nám nesympatickou. Všude, kde hlavní dary přírodní — železo a uhlí — se nacházejí, jest práce, rozmach a posléze bohatství. V zemích národem českým obývaných nalézají se následující střediska železa a uhlí: severočeská a západočeská oblast, moravsko-slezská oblast a severouherská oblast. Ježto v zemích koruny české těžba železa a uhlí již daleko pokročila a nad to nalézá se i s ostatním velkoprůmyslem téměř výhradně v rukou cizích, nelze na velkoprůmyslové podnikání v těchto střediskách ani pomýšleti. Naproti tomu jest průmysl železářský a uhlářský na Slovensku teprve v začátcích a ostatního průmyslu se nedostává. Místa pro další podnikání jest tam dosti. Bohatství železné rudy a uhlí, spousta lesů, vydatné vodní síly řek Váhu, Oravy, Hronu, Hernadu atd. a poměrně dosti dobré železniční spojení jest přirozeným podkladem k průmyslovému podnikání. Poněvadž vláda uherská za každou cenu chce podporovati průmyslové povznesení Uher, nutno považovati Slovensko se stanoviska národohospodářského za zemi, jíž kyne průmyslový rozmach.

Abych znázornil národohospodářskou situaci na Slovensku, uvádím následující přehled veškerých akciových podniků průmyslových i peněžních se statistickými daty dle posledního sčítání lidu z r. 1900.

Podniky průmyslové.

Slovenské:

Turčanský Sv. Martin: továrna na cellulosu (asi polovina akcií jest v česk. rukou), akc. kapitál	K	1,000.000·—
dielňa na náradie (tov. na ohýbaný nábytek), akc. kap.	»	120.000·—
pivovar, akc. kap.	»	240.000·—
knihtlačiarsko účast. spol., akc. kap.	»	93.800·—
Liptov. Sv. Mikuláš: »Tranoscius«, nakladatelství a knihkupectví, akc. kap.	»	10.000·—
Ružomberok: továrna na dřevolátku, akc. kap.	»	500.000·—
Žilina: cementová dielňa, akc. kap.	»	350.000·—
»Helios«, elektrářská spol., akc. kap.	»	200.000·—
Nemecké Lupče (Német Lipcse, liptovská župa), »Železno« (minerální voda) (podnik z polovice slovenský), akc. kap.	»	20.000· -

Maďarské:

Železo a uhlí:

Rimamuraň-šalgó-tarjánské železárny. Sídlo v Budapešti; akciový kapitál 32 milionů kor. Společnost založena byla Länderbankou a víd. Bankvereinem z původně slovenského podniku.

Doly na železnou rudu: Likér (gemerská župa), Rákoš: (Rakos, gemer. župa), Gelnica (Göllnitzbánya, spišská župa), Slovinky (Szlovinka, spiš. ž.), Medzev (Metzenseifen, abaujturňanská ž.).

Kamenouhelné doly nalézají se v baršodské župě, která jest již pomaďařena.

Vápencové a magnesitové doly: Tisovec (Tissolcz, gemerská ž.).

Slevárny: Hnušťa (Nyustya, gemerská ž.) a Šalgó-tarján.

Vysoké pece: Likér a Hnušťa.

Rafinerie: Šalgó-tarján a dále v baršodské župě.

Šalgó-tarjánská kamenouhlářská spol. Sídlo v Budapešti; akciový kapitál 14 milionů kor.

Doly: Šalgó-tarján, Boglašová (Baglyasalja), Zaďva (Zagyva), Rovňany (Rónya), Pálfalva, Malé Terany (Kis Terenne), vše v novohradské župě.

Severouherské spojené uhlářské doly a průmyslová společn. Sídlo v Budapešti; akc. kapitál 4 miliony kor. Založena uherskou zemskou bankou.

Doly: Malé Terany (Kis Terenne), Nemte (Nemti), Mátra Sele (Matraszele), Boglašová (Baglyasalja), Karanšová (Karancsalja), vše v novohradské župě.

Hornouherská horní a hutnická spol. Sídlo v Budapešti. Akciový kapitál 4 miliony kor. Založena pešťskou komerční bankou.

Doly na kyz sírový ve Smolníku (Szomolnok, spišská župa).

»Union«, železárna a továrna na plech. Sídlo ve Vídni a v Budapešti. Založena víd. bankovní jednotou. Akciový kapitál K 4,500.000·—. Akcie nalézají se v majetku rimamuraňské železářské spol. Železárny: Zvolen (Zólyom, zvolenská župa).

Hernadthalská uherská železářská společnost. Sídlo v Budapešti. Akciový kapitál 12 milionů kor. Akcie nalézají se v majetku rimamuraňské želez. spol.

Doly na rudu: Folkmár, Helcmanovce (Helczmanócz), Klippberg. Železárny v Krompachu; vše ve spišské župě.

Mlynářský průmysl.

Prešov (Eperjes, šáryšská župa). Velkošaryšský umělecký mlýn, akciový kapitál	K	1,280.000·—
Nová Ves (Igló, spišská župa), mlýn, akc. kap.	»	384.000·—
Košice (Kassa, abaujturňanská župa), Čáňský mlýn, akciový kapitál	»	800.000·—
»Union«, mlýn, akc. kap.	»	400.000·—
Nitra »Hungaria«, mlýn, akc. kap.	»	170.000·—
Unghvár, mlýn, akc. kap.	»	400.000·—

Elektrářský průmysl.

Prešov (Eperjes), elektrářská spol., akc. kap.	K	200.000·—
Nová Ves (Igló), » » » »	»	100.000·—
Kéžmarok (Késmárk, spišská župa), elektr. spol., akc. kap. .	»	60.000·—
Lučenec (Losonc, novohradská župa), elektrářská společnost, akc. kap.	»	300.000·—
Rožňava (Rozsnyó, gemerská župa), elektrářská společnost, akc. kap.	»	184.000·—
Šalgó-tarján, elektrářská spol., akc. kap.	»	200.000·—
Sator Alja Ujhely (zemplínská župa), elektrářská společnost, akc. kap.	»	200.000·—

Různý průmysl.

Granitové doly. Sídlo Budapešť. Doly v Nitře (druhé dva doly v uherských župách), akc. kap.	K	1,000.000·—
Košice (Kassa). Hornouherská stavební společnost, akc. kap.	„	192.000·—
Kremnice (Körmöczbánya, tekovská župa), stavební společnost, akc. kap.	»	20.000·—
Levoč (Löcse, spišská župa), hospodářský lihovar, akc. kap. .	»	200.000·—
Topolčany (Nagy Tapolcsán, nitranská župa), lihovar, akc. kapitál	»	250.000·—
Nitra, pivovar a sladovna, akc. kap.	»	700.000·—
Poprad (spišská župa), Spišský pivovar a sladovna, akc. kap.	»	400.000·—
Poprad, škrobárna, akc. kap.	»	200.000·—
Smolenice (Szomolany, prešpurská župa), chemická továrna, akc. kap.	»	200.000·—
Budapešťsko-žilinská továrna na porculán, akc. kap.	»	500.000·—
Šalgó-tarjánská sklárna.		
První uherská továrna na sklo v Budapešti, továrna v Hriňové (Herencsvölgy, zvolenská župa), akc. kap. .	»	1,200.000·—
Mansfeldova továrna na šamoty a magnesit v Budapešti; továrna v Jolšavě (Jolsva, gemerská župa).		
Potok (Sárospatak, šáryšská župa), továrna na mlýnské kameny, akc. kap.	»	106.500·—
Pálfalva (novohradská ž.), Vlastenecká sklářská spol. (dále továrna v boršodské župě), akc. kap.	»	1,360.000·—
Gemerská dřevařská společnost, Plešivec (Pelsöcz, gemerská župa), akc. kap.	»	400.000·—
Ungvár (ungská župa), továrna na porculán a hliněné zboží, akc. kap.	»	120.000·—
Ungvár, továrna na nábytek, akc. kap.	»	120.000·—
Prešpurk, filiálka »Apollo«, rafinerie miner. oleje, továrna na elektr. kabely (filiálka), továrna na konservy, akc. kap.	»	160.000·—
Ružomberok (Rozsahegy, liptovská župa), továrna na celulosu, akc. kap.	»	1,200.000·—
uherská textilní průmyslová společnost, akc. kap.	»	5,000.000·—

Kéžmarok (Késmárk, spišská župa), škrobárna, akc. kap. . K 214.000·—
Spišská akc. spol. ku zpracování bavlny a plátna, akc. kap. » 162.000·—
Nemecké Pravno (Német Próna, nitranská župa), továrna na sukno, akc. kap. . . . . » 100.000·—
Zvolen (Zólyom, zvolenská župa): I. uherská továrna na sukno a vlněné zboží, akc. kap. . . . . » 730.000·—
Žilina (Zsolna, turčianská župa), uherská továrna na zboží vlněné a sukno, akc. kap. . . . . » 2,400.000·—
Trenčín (Trencsén), považský hospodář. cukrovar, akc. kap. » 1,300.000·—
Mnišany (Mnisány), Jolšava (Jolsva) v gemerské župě. Uherská továrna na magnesitové výrobky, akc. kap. . . » 400.000·—
Novo Mesto n. Váhom (Vág Ujhely, nitranská župa). Uher. mechanická továrna na kartáče (filiálka)
Podhradie (Szepes Váralja, spišská župa), vápencové doly, akc. kap. . . . . » 60.000·—

Ústavy peněžní.

Sestaveno dle žup se statistickými daty o sčítání lidu z r. 1902.

I. Župa prešpurská (Pozsony megye).

154.000 Slováků = 46·6%, 120.000 Maďarů, 56.000 Němců; maďarsky mluví 175.000 obyv; dle náboženství 22.000 židů.

Prešporok (Pozsony), 66.000 obyv.: 10.700 Slováků, 20.000 Maďarů, 33.000 Němců, 7.000 židů.
Živnostenská banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 240.000·—
Všeob. spořit. II. okr. » » » . . . . . » 600.000·—
I. spořitelna » » » . . . . . » 800.000·—
Úvěrní spolek (maďarský).
Filialka rakousko-uh. banky.
» uher. eskompt. a směnárenské banky (maďarská).
Trnava (Nagy Szombath), 13.000 ob.: 7.200 Slováků, 3.100 Maďarů, 2.500 Němců, 1.700 židů.
Úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . » 270.000·—
I. zastavárna (maďarská) » » . . . . . » 22.000·—
Spořitelna » » » . . . . . » 120.000·—
Trnavská a vidiecká ludová banka (slovenská), akciový kapitál . . . . . » 50.000·—
Malacky (Malaczka), 5.000 ob.: 3.800 Slováků, 340 Maďarů, 800 Němců.
Národní banka (maďarská), akc. kap. . . . . » 100.000·—
Spořitelna » » » . . . . . » 120.000·—
Ludová banka (slovenská) » » . . . . . » 100.000·—
Modra (Modor), 5.200 ob.: 4300 Slováků, 300 Maďarů, 600 Němců; pomocná pokladnica (slovenská).

Pezinok (Bazin), 4.900 ob.: 2.700 Slováků, 400 Maďarů, 1.700 Němců, 350 židů.

Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . K 50.000·—

Galanda (Galánta), 3.000 ob.: 350 Slováků, 2.400 Maďarů, 950 židů.

Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 100.000·—
» okresní » » » . . . . . » 100.000·—
» II. »

Senec (Sempcz), 3.500 ob.: 250 Slováků, 3.200 Maďarů.

Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 200.000·—

II. Župa nitranská (Nitra megye).

313.000 Slováků = 72·8%, 81.000 Maďarů, 32.000 Němců; maďarsky mluví 117.000 obyv.; dle nábož. 25.000 židů.

Nitra (Nyitra), 15.200 obyv.: 5.500 Slováků, 7.200 Maďarů, 2.300 Němců, 4.000 židů.

Komerční a úvěrní banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 200.000·—
Úvěrní banka » » » . . . . » 200.000·—
Živnostenská » » » . . . . » 400.000·—
Národní banka » » » . . . . » 200.000·—
Spořitelna » » » . . . . » 300.000·—

Nové Zámky (Ersek Ujvár), 13.400 ob.: 850 Slováků, 12.200 Maďarů, 350 Němců, 1.500 židů.

Národní banka (maďarská), akc. kap. . . . . » 100.000·—
Spořitelna » » » . . . . . » 960.000·—

Miava, 10.600 ob.: 10.100 Slováků, 1.100 Maďarů, 1.200 Němců, 360 židů.

Miavská banka (slovenská), akc. kap. . . . . » 60.000·—
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 100.000·—

Hlohovec (Galgócz), 8.800 ob.: 6.000 Slováků, 1.500 Maďarů, 1.000 Němců, 150 židů.

Úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . » 100.000·—
Spořitelna akc. (maďarská), » » . . . . . » 240.000·—
» » » » . . . . . » 72.000·—

Stará Tura (Ó Tura), 6.100 ob. 5.950 Slováků.

Pomocná pokladnica (slovenská).

Holič (Holics), 5.800 obyv.: 4.700 Slováků, 160 Maďarů, 850 Němců.

Pomocná pokladnica (slovenská).

Novomesto n. Váhom (Vág Ujhely), 5.300 ob.: 3.200 Slováků, 670 Maďarů, 1.400 Němců.

Ludová banka (slovenská), akc. kap. . . . . K 120.000·—
Úvěrní banka (maďarská), » » . . . . . » 200.000·—
Spořitelna » » » . . . . . » 90.000·—

Brezová, 5.300 ob.: 5.000 Slováků, 60 Maďarů, 180 Němců.
Pomocná pokladnica (slovenská).

Piešťany (Pöstyen), 5.660 ob.: 4.400 Slováků, 470 Maďarů, 700 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . K 42.000·—

Tardošked (Tardoskedd), 5.000 ob.: 400 Slováků, 4.600 Maď.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 60.000·—

Skalica (Szakolcza), 4.900 ob.: 4.300 Slováků, 270 Maďarů, 300 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 80.000·—
Pomocná pokladnica (slovenská).

Vrbové (Verbó), 4.700 ob.: 3.700 Slov., 130 Maď., 880 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 100.000·—

Šurany (Nagy Surány), 5.000 ob.: 3.200 Slov., 1.200 Maďarů, 400 Němců, 700 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 120.000·—

Topoľčany (Nagy Tapolcsán), 5.000 ob.: 2.600 Slovaků, 1.100 Maďarů, 1.200 Němců.
Obch. a průmysl. banka (maďarská), akc. kap. . . . . » 400.000·—
Úvěrní banka » » » . . . . . » 200.000·—
Spořitelna » » » . . . . . » 200.000·—

Šaly (Vág Sellye), 3.600 ob.: 2000 Slov., 1.500 Maď., 270 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 140.000·—

Senica (Szenicz), 3.500 ob.: 2.100 Slováků, 570 Maďarů, 390 Němců.
Filialka banky »Tatry« (slovenská).
Pomocná pokladnica. »
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 120.000·—

Prievidza (Privigye), 3.200 ob.: 2.450 Slováků, 470 Maďarů, 225 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 120.000·—

Šaštín (Sasvár), 2.400 ob.: 1.850 Slováků, 120 Maďarů, 370 Němců, 320 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 40.000·—

Čachtice (Csejte), 1.950 ob.: 1.800 Slov., 50 Maď., 100 Němců.
Pomocný spolok (slovenský).

Žabokrty (N. Zsámbokrét), 1.100 ob.: 570 Slováků, 360 Maďarů, 140 Němců, 280 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . » 160.000·—
» okresní (maďarská), akc. kap. . . . . » 100.000·—

(Dokončení.)

Uherské Slovensko a český kapitál.

Napsal **Rudolf Pilát,** disponent Živnostenské banky.

(Dokončení.)

III. Župa trenčianská (Trencsén megye).

267.000 Slováků = 93·5%, 8000 Maďarů, 10.000 Němců; maďarsky mluví 20.000 obyv.; dle nábož. 11.400 židů.

Trenčín (Trencsén), 7000 ob.: 3700 Slováků, 2100 Maďarů, 1.200 židů.
Úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . K 120.000·—
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 240.000·—
Žilina (Zsolna), 5600 ob.: 3200 Slov., 1200 Maď., 100 židů.
Žilinská pomocnica (slovenská), akc. kap. . . . . „ 160.000·—
Banka úvěrní a úsporní (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Čaca (Csácza), 4.600 ob.: 4.200. Slováků, 200 Maďarů.
Okresní spořitelna (slovenská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—
Velká Bytča (Nagy Bittse), 3000 ob.: 2200 Slováků, 260 Maďarů.
Filiálka banky »Tatry« (slovenská), spořitelna (maďarská), úsporní a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . „ 140.000·—
Bánovce (Bán), 3000 ob.: 2300 Slov., 210 Maď.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—
Ilava, 2300 ob: 1350 Slov., 560 Maď., 170 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—
Puchov (Puchó), 1500 ob.: 1150 Slov., 240 Maď., 350 židů.
Úsporní a úvěrní spol. (maďarská), akc kap. . . . . „ 100.000·—

IV. Župa oravská (Árva megye).

80.000 Slováků = 96·2%, 1500 Maďarů, 2100 Němců; maďarsky mluví 4800 ob.; dle nábož. 2600 židů.

Nižný Kubín (Alsó Kubin), 1670 ob.: 907 Slováků, 350 Maď., 290 Němců. Filialka banky »Tatry« (slovenská).
Spořit. a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . K 100.000·—
Trstená (Trsztena), 2360 ob.: 2000 Slov., 175 Maď., 135 Němců.
Filialka ružomberského úverného sp. (slovenská).
Oravský úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Tvrdošín (Turdossin), 1700 ob.: 1350 Slov., 210 Maď., 160 Něm.
Úvěrní spolek (maďarský).
Dlha (Dluha), 1000 ob. vesměs Slováků, vzájemná pomocnica (slovenská).
Námestovo (Námesztó), 1800 ob.: 1470 Slov., 190 Němců, 120 Maď., 280 židů, spořitelna (maďarská).

V. Župa turčianská (Turócz megye).

38.000 Slováků = 75·9%, 2000 Maďarů, 11.000 Němců; maďarsky mluví 6400 ob.; dle nábož. 2000 židů.

Turčianský Sv. Martin (Turócz Sz. Márton) 3360 ob.: 2500 Slováků, 420 Maď., 350 Němců.
»Tatra« horňouhorská banka (slovenská), akc. kap. . . K 1,600.000·—
Filialka úč. sporitelni v Lipt. Sv. Mikuláši (slovenská), obchodní a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Necpaly (Neczpál), 1200 ob.: 1150 Slováků.
Necpálsky úverný spol. (slovenský), akc. kap. . . . . „ 36.000·—
Kláštor pod Zniovom (Znióváralja), 1100 ob.: 900 Slov., 130 Maď., vzájemná pomocnica (slovenská)
Turč. hospod. spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Mošovce (Mosócz), 1950 ob.: 1800 Slov., 100 Němců, vzájemná pomocnica (slovenská).

VI. Župa tekovská (Bars megye).

95.000 Slováků = 56·9%, 52.000 Maďarů, 17.000 Němců; maďarsky mluví 69.000 osob; dle nábož. 5200 židů.

Levice (Léva), 8500 obyv.: 1000 Slováků, 7000 Maďarů.
Úsporní a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . K 200.000·—
Spořitelna (maďarská), „ „ . . . . . „ 200.000·—
Nová Baňa (Uj Bánya), 4600 obyv.: 4100 Slováků, 410 Maďarů.
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 32.000·—
Kremnica (Körmöczbánya), 4300 ob. 1480 Slov., 850 Maď., 2000 Něm.
Národní banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 80.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 80.000·—
Zlaté Moravce (Aranyosmarót), 2800 ob.: 1200 Slov., 1400 Maď., 370 židů.
Tekovská župní lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . „ 600.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . „ 400.000·—
Žarnovica (Zsarnócsa), 1850 obyv. 1550 Slovanů, 180 Maďarů.
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . » 40.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 100.000·—
Oslany, 1600 obyv.: 1350 Slováků, 150 Maďarů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—

VII. Župa hontianská (Hont megye).

57.000 Slováků = 41·8%, 65.000 Maďarů, 7000 Němců; maďarsky mluví 81.000 obyv.; dle nábož. 3200 židů.

Báňská Štiavnice s Belou (Selmeczbánya, Belabánya) 16.370 obyv.: 12.000 Slováků, 3250 Maďarů, 918 Němců.

Obchodní a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . K 100.000·—
Lidová banka (maďarská), „ „ . . . . . „ 150.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 240.000·—
Velká Maruša (Nagy Maros), 4200 obyv.: 25 Slováků, 710 Maď., 3400 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 80 000·—
Krupina (Korpona), 3900 obyv.: 3500 Slov., 550 Maďarů.
Účastinárská sporitelňa a záložna krupinskeho vidieku (slovenská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Šahy (Ipolyság), 3700 obyv.: 150 Slov., 3500 Maďarů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Pukanec (Bakabánya), 3500 ob : 2900 Slov., 300 Maď.
Ludová banka (slovenská), akc. kap. . . . . „ 20.000·—

VIII. Župa novohradská (Nógrád megye).

64.000 Slováků = 27·7%, 168.000 Maďarů, 4000 Němců; maďarsky mluví 191.000 obyv.; dle nábož. 9500 židů.

Lučenec (Losoncz), 9500 obyv.: 1000 Slováků, 8180 Maďarů, 2000 židů, 240 Němců.
Novohradská komitátní lidová banka (maďarská), akc. kap. K 240.000·—
Úsporní a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . „ 300.000·—
Balážďarmoty (Balassa Gyarmat), 8580 ob. 450 Slov., 8000 Maď , 2050 židů.
Úsporný a úvěrný ústav (maďarský), akc. kap. . . . . „ 240.000·—
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 360.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 400.000·—
Šalgó Tarján (Salgó Tarján), 13.500 obyv.: 1800 Slováků, 10.600 Maď., 350 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Úvěrní spolek (maďarský).
Sečiany (Nagy Szécsény), 3785 ob : 30 Slov., 3750 Maď., 500 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—

IX. Župa zvolenská (Zólyom megye).

111.000 Slováků = 92·2%, 9000 Maďarů, 3000 Němců; maďarsky mluví 22.000 obyv.; dle nábož. 3000 židů.

Báňská Bystrica (Beszterczebánya), 9300 obyv.: 4800 Slováků, 3100 Maďarů, 1100 Němců, 1000 židů.
Úvěrní banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 600.000·—
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 480.000·—
Zvolen (Zólyom), 7200 ob.: 4400 Slov., 2170 Maď., 500 Němců, 585 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 160.000·—

Úvěrní banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 200.000·—
Zvolenská ludová banka účast. spol. (slovenská), akc. kap. „ 100.000·—
Brezno (Breznóbánya), 3900 ob.: 3360 Slov., 400 Maď., 100 Něm.
Brezniansku účastinárska sporiteľňa (slovenská). akc. kap. „ 91.000·—

X. Župa liptovská (Liptó megye).

76.000 Slováků = 93·8%, 3000 Maďarů, 2500 Němců; maďarsky mluví 7800 obyv.; dle nábož. 3000 židů.

Ružomberok (Liptó Rozsahegy), 8100 obyv.: 7000 Slováků, 640 Maďarů, 460 Němců, 695 židů.
Živnostenská banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 100.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 120.000·—
Úverný spolok, účast. spol. (slovenský), „ „ . . . . „ 200.000·—
Priemyselnická banka (slovenská), „ „ . . . „ 100.000·—
Liptovský Sv. Mikuláš (Liptó Szent Miklós), 3000 obyv.: 1600 Slováků, 650 Maďarů, 700 Němců, 985 židů.
Priemyselná banka (slovenská), podílů za . . . . . „ 128.000·—
Filialka spořitelny v Turč. Sv. Martině (slovenská).
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 160.000·—
Nemecká Lupča (Német Lipcse), 2220 ob.: 2110 Slov.
Lipto-nemecko-lupčianska účast. sporiteľňa (slovenská), akciový kapitál . . . . . „ 40.000·—
Hrádok (Liptó Ujvár), 700 ob.: 390 Slov., 335 Maď., 65 Něm., 85 židů.
Spořitelna (maďarská), akciový kap. . . . . „ 80.000·—

XI. Župa gemerská a malohonťanská (Gömör és Kis-Hont megye).

75.000 Slováků = 42·8%, 103.000 Maďarů, 4000 Němců; maďarsky mluví 126.000 obyv.; dle nábož. 5000 židů.

Rimavská Sobota (Rima Szombat), 5500 ob.: 325 Slováků, 5400 Maďarů, 170 Němců, 600 židů.
Gemerská komitátní lidová a živnostenská banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 300.000·—
Spořitelní a úvěrní banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 200.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . „ 240.000·—
Rožňava (Rozsnyó), 5000 ob.: 230 Slov., 4700 Maďarů, 385 židů.
Spořitelna a zastavárna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 160.000·—
Úvěrní spolek (maďarský).
Klenovec (Klenócz), 4700 ob.: 4300 Slov., 160 Maď., 160 židů.
Vzájemná pomocnica (slovenská).
Tisovec (Tiszolcz), 4000 ob.: 3200 Slov., 670 Maď.
Sporiteľňa (slovenská), akc. kap. . . . . „ 121.000·—

Dobšiná (Dobsina), 5115 ob.: 1510 Slov., 740 Maď., 2800 Něm.
Úsporný a záložní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . K 120.000·—
Jelšava (Jolsva), 2790 ob.: 570 Slov., 2160 Maďarů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Revúca (Nagy Röcze), 1800 ob.: 930 Slov., 850 Maďarů.
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 200.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 100.000·—
Hnušťa (Nyustya), 1800 ob.: 1300 Slov., 400 Maď.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 200.000·—

XII. Župa spišská (Szeps megye).

100.000 Slováků = 57·1%, 11.000 Maďarů, 43.000 Němců, 14.000 Rusínů. Maďarsky mluví 26.400 obyv.; dle nábož. 7000 židů.

Nová Ves (Igló), 9300 ob.: 4970 Slov., 2200 Maď., 2000 Němců. 620 židů.
Úsporný a úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . K 200.000·—
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 180.000·—
Levoča (Löcse), 7800 ob.: 3600 Slov., 1670 Maď., 1750 Němců, 709 židů.
Úvěrní banka a ústř. spoř. (maďarská), akc. kap . . . . . „ 200.000·—
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Gelnica (Göllnitzbánya), 4000 obyv.: 1000 Slováků, 320 Maďarů, 2700 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Spišské Podhradie (Szepes Váralja), 3025 ob.: 1920 Sl., 430 Maď., 650 Něm., 300 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Kežmarok (Késmárk), 5600 ob.: 1070 Slov., 950 Maď., 3400 Něm., 907 židů.
Kežmárská banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 400.000·—
„ spořitelna „ „ „ . . . . . „ 100.000·—
Spišská Belá (Szepes Bela), 2600 ob.: 920 Slov., 200 Maďarů, 1400 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Vlachy (Szepes Olaszi), 2600 ob.: 1700 Slov., 310 Maď., 600 Něm.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—
Poprad, 1530 ob.: 500 Slov., 260 Maď., 740 Němců.
Spořitelna pro Poprad a Velkou (maď.), akc. kap. . . . . „ 240.000·—
Velká (Felka), 1120 ob.: 390 Slov., 100 Maď., 625 Něm.
Banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 200.000·—
Stará Lubovňa (Lubló), 1900 ob.: 1465 Sl., 130 Maď., 320 Něm.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—
Podolínec (Podolin), 1760 ob.: 650 Slov., 115 Maď., 950 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—

Stará Ves (Szepes Ó Falu), 1220 ob.: 750 Slováků, 120 Maďarů, 250 Něm., 280 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . K 60.000·—
Spišská Sobota (Szepes Szombat), 850 ob.: 320 Slov., 145 Maď., 365 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—

XIII. Župa šáryšská (Sáros megye).

115.009 Slováků = 66·0%, 10.000 Maď., 10.000 Něm., 34.000 Rusínů; maďarsky mluví 21.000 obyv.; dle náboženství 12.000 židů.

Prešov (Eperjes), 14400 ob.: 6800 Slov., 5500 Maď., 1700 Něm., 2100 židů.
Bankovní jednota (maďarská), akc. kap. . . . . K 300.000·—
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 180.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 300.000·—
Bardijov (Bártfa), 6100 ob.: 3230 Slov., 995 Maď., 1700 Něm. 1715 židů.
Úvěrní ústav (maďarský), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 120.000·—
Sabinov (Kis Szeben), 3200 ob : 2110 Slov., 680 Maď., 390 Něm., 392 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 70.000·—

XIV. Župa Abauj-turňanská (Abauj-Torna megye).

45.000 Slováků = 25·5%, 140.000 Maďarů, 8000 Němců: maďarsky mluví 158.000 obyv.; dle nábož. 14.000 židů.

Košice (Kassa) 40.100 obyv.: 9250 Slov., 26.000 Maď., 3100 Něm., 5275 židů.
Filialka rak. uh. banky.
Hospodářská a obch. banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 200.000·—
Úvěrní banka „ „ „ . . . . „ 200.000·—
Obchodní banka „ „ „ . . . . „ 300.000·—
Lidová banka „ „ „ . . . . „ 360.000·—
Hypoteční banka „ „ „ . . . . „ 500.000·—
Filialka uh. eskomptní a směnár. banky (maďarská).
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 480.000·—
Hornouherská spořitelna „ „ „ . . . . . „ 500.000·—
Úvěrní spolek (maďarský).
Nižný Medzev (Alsó Meczenzéf), 2800 ob : 112 Slov. 400 Maď., 2300 Němců,
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 60.000·—

XV. Župa zemplínská (Zemplén megye).

106.000 Slováků = 35·9%, 174.000 Maď., 8000 Němců, 25.000 Rusínů; maďarsky mluví 189.000 ob.; dle nábož. 31.500 židů.

Nove mesto pod Šiatorom, neb Ujhel (Satóráljaujhely), 17.000 obyv.: 800 Slov., 15.500 Maď., 260 Něm., 240 židů.

Lidová banka a spořitelna (maďarská), akc. kap.	K	240.000·—
Obč. spořitelna a úvěr. spol. „ „ „	„	160.000·—
Obch. živnost. a úvěrní banka „ „ „	„	160.000 —
Spořitelna „ „ „	„	100.000·—
„ ústřední „ „ „	„	100.000·—

Potok (Sárospatak), 8000 ob.: 100 Slov., 7700 Maď., 900 židů.

Spořitelna (maďarská), akc. kap.	„	200.000·—

Michalovce (Nagy Mihály), 4900 obyv.: 1700 Slov., 2650 Maď., 460 Něm., 1420 židů.

Obchodní a úvěrní banka (maďarská), akc. kapitál	„	200.000·—
Spořit. živnost. a obch. banka (maďarská), akc. kap. . . .	„	200.000·—

Sečoves (Gálszécs), 3100 obyv.: 1690 Slov., 1170 Maď., 186 Něm., 800 židů.

Úsporní a úvěrní pokladna (maďarská), akc. kap.	„	240.000·—
Občanská spořitelna „ „ „	„	50.000·—

Vranov (Varannó), 2000 obyv.: 800 Slov., 1000 Maď., 70 Něm., 522 židů.

Spořitelna (maďarská), akc. kap.	„	100.000·—

XVI. Župa ungská (Ung megye).

43.000 Slováků = 29·6%, 46.000 Maďarů, 7000 Němců, 55.000 Rusínů = 34·4%; maď. mluví 60.000 obyv.; dle nábož. 17.000 židů.

Ungvár, 14700 obyv.: 1300 Slováků, 11600 Maďarů, 4560 židů, 500 Rusínů.

Obchod. a živnost. banka (maďarská), akc. kap.	K	154·000·—
Lidová banka „ „ „	„	200.000·—
Komitátní spořitelna „ „ „	„	240.000·—
Úvěrní společenstvo (maďarské).		

Župy dolní.

XVII. Župa békéšská (Békés megye).

65.000 Slováků = 23%, 201.000 Maďarů, 6000 Rumunů, 6000 Němců; maďarsky mluví 250.000 obyvatelů; dle nábož. 7400 židů.

Bekeš Čaba (Békés Csaba), 37.500 obyv.: 27.500 Slováků, 9500 Maďarů, 1800 židů.

Filialka spořitelny v Sarvaši (maďarská), spořitelní spolek (maďarský), akc. kap.	K	640.000·—

Sarvaš (Szarvas), 25.800 obyv.: 18.000 Slováků, 8000 Maďarů, 850 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . K 200.000·—
Mezöberény, 12.900 obyv.: 3200 Slov., 6700 Maď., 3000 Němců, 278 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—
Slovenský Komloš (Tót Komlós), 10.200 obyv.: 9000 Slov., 1100 Maď., 190 židů.
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . „ 100.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 200.000·—

XVIII. Župa čanadská (Csanád megye).

17.000 Slováků = 12%, 103.000 Maďarů, 14.000 Rumunů; maďarsky mluví 120.000 ob.; dle nábož. 3250 židů.

Naďlak (Nagylak), 13.600 ob.: 7500 Slov., 1400 Maď, 250 židů.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . K 126.000·—
„ okresní „ „ „ . . . „ 120.000·—
Čanadská spořitelna komitátní „ „ „ . . . „ 60.000·—
„Nadlacana“ úsp. a úv. ústav (maďarský), „ „ . . . „ 100.000·—

XIX. Župa torontálská (Torontál megye).

15.000 Slováků, 111.000 Maďarů, 177.000 Němců, 184.000 Srbů, 87.000 Rumunů; maďarsky mluví 178.000 obyv.; dle náboženství 6500 židů.

Velký Komloš (Nagy Komlós), 5000 ob : 3000 Slov., 100 Maď., 1500 Němců.
Lidová banka (maďarská), akc. kap. . . . . K 80.000·—
Spořitelna „ „ „ . . . . . „ 100.000·—
Antafalva, 4500 obyv.: 4150 Slováků, 210 Maďarů, 110 Němců.
Pomocný a úvěrný spolok (slovenský).
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 80.000·—
Lajosfalva, 4300 obyv.: 4100 Slováků, 70 Maďarů, 100 Němců.
Spořitelna (maďarská), akc. kap. . . . . „ 75.000·—

XX. Župa báč-bodrogská (Bács-Bodrog megye).

30.000 Slováků, 327.000 Maďarů, 192.000 Němců, 139.000 Srbů, 60.000 Rumunů, 10.000 Rusínů; maďarsky mluví 424.000 obyv.; dle nábož. 18.000 židů.

Petrovec (Petrovácz), 7800 obyv.: 7500 Slováků, 130 Maďarů. 200 Němců, 106 židů.
Petrovská sporitelňa účastinárs. spolok (slovenská), akc. kap. K 60.000·—

Statistický tento přehled nepotřebuje výkladů a mluví za kroniky. Vidíme, že kraj větší než království České, ohromnou většinou slovenský, jest v národohospodářském nevolnictví. Český kapitál pak dosud jest zakladatelsky jak v oboru průmyslovém tak i v bankovním úplně nečinným. Náprava možna jest pouze naší vlastní silou a k soustředění těchto sil jsou povolány naše české banky. Česká veřejnost v pojmu všeobecném sama o sobě nemůže podniknouti nic. Impuls k podnikání musí dáti banky, ony musí teprve utvořiti řečiště, kterým ubírati se má proud podnikavosti a práce české veřejnosti. Nejsprávnější cestou bude tudíž, když naše banky samy budou zakládati filiálky na Slovensku, aneb založí-li společně nový peněžní ústav, jenž by výhradně na Slovensku pracoval. S dosavadními cizími ústavy na Slovensku dalo by se konkurovati vydatně pouze poskytováním levnějšího úvěru, a to dokázali bychom snadno, poněvadž máme po ruce daleko levnější prameny peněžní, nežli tamější nepatrné ústavy, jež musí své vklady vysoko zúrokovati.

S českým kapitálem a úřednictvem musí jíti ruku v ruce na Slovensko český živnostník, řemeslník a obchodník. Jedině touto přirozenou cestou, kolonisováním Slovenska inteligentnějšími středními vrstvami můžeme obroditi tuto zemi. Hospodářsky povznésti Slovensko znamená utvořiti pro nás přirozené odbytiště našich tovarů, to mělo by pro nás tím větší význam, jelikož posílení Slováků znamenalo by sesílení nás samých. Český neb slovenský řemeslník neb obchodník, podporován jsa naším úvěrem, stane se během doby potentním, zůstane odběratelem českého zboží a naučí své okolí emancipovati se od vlivu cizího. Časem bylo by pak možno přikročiti k další práci, k průmyslovému podnikání v rozměrech větších.

Chudé Slovensko jest ku svépomoci naprosto neschopno; schází peněz a sil. Naproti tomu čeká národ český na Slovensku práce kulturní. Tam pracovati může český kapitál, jenž bez upotřebení leží v našich záložnách a spořitelnách. Tam nastati může odliv našeho stavu řemeslnického a obchodního, jenž beztoho trpí nadbytkem sil.

Odtud naopak přelévati se bude v náš český život slovenská zdravá krev a působiti bude omlazujícím vlivem na náš částečně již zmrtvělý organismus. Nikoliv ve planém politikaření, ale v povznesení nás samých ku práci kulturní vidím náš moderní program národohospodářský.